

samo kao arabeskna, mjestimice naglašena kontura. Njegove suptilno harmonizirane tonske vrijednosti posebno dolaze do izražaja u akvarelima i gvaševima, gdje se gotovo neprimjetno prožimaju s bijelom podlogom. Boraveći niz godina u Mostaru, on u tome gradu stvara djela specifičnih lirskih ugođaja, prepuna svjetla i zasićene tople atmosfere (Cvijeće na prozoru, 1932; Muslimanka, 1934; Kolodvor, 1935; Otvoren prozor, 1936). Dolaskom u Zagreb počinje eksperimentirati s novim materijalima, radi prve apstraktne slike bilježeći ritam glazbe (oko 1940). Nove mogućnosti izražavanja nalazi u tehnici kolaža, kojom se približava slobodnim dekora-

MOTOVUN, renesansni bastion s gradskim vratima

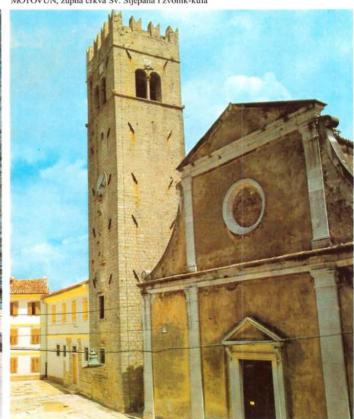

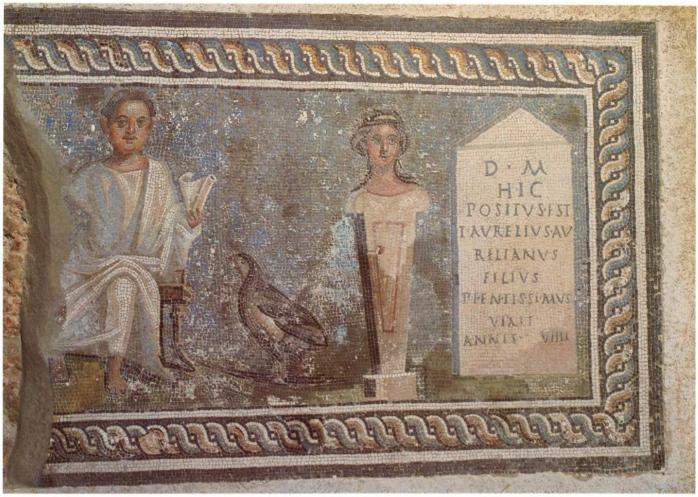
tivnim rješenjima (Harlekin s maskom, 1943). Oko 1950. M. sažima motive u čvršće građene oblike s naglašenim ritmom jakih linija i monokromno stupnjevanim gustim bojama; prevladavaju motivi » vaze« i mrtve prirode koji najavljuju zahvat u keramiku i staklo (Mačka s ogledalima, 1957; Mrtva priroda s cvijećem i svijećom, 1959). God. 1952. izlaže u Zagrebu seriju gvaševa (tzv. arhajski nadrealizam). Ta izložba izaziva polemiku (G. Gamulin – V. Richter) koja prethodi oštrim sukobima oko apstraktne umjetnosti i slobode stvaralaštva. Od 1953. bavi se oblikovanjem stakla (Rogatec, radionice » Masega« i » Nason« u Muranu) i u tome materijalu ostvaruje niz zanimljivih skulptorskih zamisli, što ih izlaže u Zagrebu 1957 (Lav, 1953). Slobodna organska forma i bogata struktura transparentnoga materijala, obogaćena kolorističkim intervencijama i djelovanjem svjetlosti, odlikuje i njegove kasnije radove u staklu (Boca--Pjevačica, 1961; Ležeći bik, 1962; Bik, 1962). U ranijem razdoblju privlačio ga je tekstil, a poslije 1960. oblikovao je u željezu.

LIT.: Lj. Babić, Ante Motika, HR, 1933, 4. - A. V. Mihičić, Antun Motika (katalog), Zagreb 1952. - G. Gamulin, Zarobljeni oblici - teze o apstrakciji, Vjesnik, 25. I 1952. Richter, Zarobljene teorije, Krugovi, 1952, 1. – M. Bašičević, Rađanje forme, ibid., 1953, 5. J. Miše, Motika, Bulletin JAZU, 1953, 3-4. - R. Putar, A. Motika, ČIP, 1. X 1955. D. Šepić, Antun Motika, Zagreb 1957, — D. Horvatić, Staklo Antuna Motike, Telegram, 11. I 1963. – D. Comisso, Antun Motika (katalog), Beograd 1967. – Ž. Koščević, Antun Motika - svjetlosni odrazi, Umetnost (Beograd), 1968, 15. - D. Schneider, Antun Motika, 1927 – 1974 (katalog), Zagreb 1974/75. – Ž. Koščević, Antun Motika – crteži (katalog), Zagreb 1985. - D. Schneider, Antun Motika, Zagreb 1989.

MOTOVUN, gradić u sr. Istri, smješten na vrhu strma brežuljka koji dominira dolinom rijeke Mirne. Razvio se na mjestu prapov. gradine; u ranome sr. vijeku mijenja feudalne gospodare, 1278 – 1779. neprekidno pod vlašću Venecije.

Prilagođeno konfiguraciji tla, naselje se sastoji od tri glavna dijela odvojena fortifikacijama. Najstarija, kružna jezgra naselja na platou brežuljka okružena je dobro očuvanim zidinama iz XIII/XIV. st., koji je s unutrašnje strane, ispod ophoda, ojačan nizom šiljastolučnih niša; na istaknutim mjestima nalaze se četverouglate obrambene kule. U jezgru se ulazi kroz unutrašnja gradska vrata ranogotičkih obilježja (XIV. st.). - Podgrađe je smješteno na J padini neposredno podno visokih gradskih zidina. Taj dio grada bio je također utvrđen; od tih zidina ostao je očuvan samo mali dio uz juž. gradska vrata jednostavnoga gotičkoga profila (XV. st.). Među zgradama predgrađa (arhit. detalji iz XV – XVIII. st.) nalazi se i hospicij (bolnica za siromašne) iz 1622. – Najnoviji dio grada je predgrađe Gradicijol koji se sastoji iz jedne ulice na ist. izduženu hrptu brežuljka. Na MOTOVUN, župna crkva Sv. Stjepana i zvonik-kula

MOZAIK, nadgrobna ploča dječaka Aurelijana iz Salone, III. st. Split, Arheološki muzej

ulice predgrađa; sa S strane prilaz trgu brani renesansni bastion s gradskim vratima (1539-47); na monumentalnome pročelju bivše gradske palače očuvane su romaničke bifore (XIII. st.); gradska loža (XVII. st.), otvorena s triju strana, smještena je poput vidikovca na platou jedne bivše obrambene kule. Na gl. trgu, u središtu naselja, nalazi se romaničko-gotička zvonik-kula s nazubljenim prsobranom na vrhu (XIII/XIV. st.) i renesansna palača-kaštel, s pregradnjama iz XVI-XIX. st. Ispod cijeloga središnjega trga nalazi se spremište javne cisterne; uščuvana kamena grla s gradskim grbom u reljefu potječu iz XIV. i XV. st. - Župna crkva Sv. Stjepana velika je jednobrodna građevina s poč. XVII. st. građena još u oblicima kasnorenesansne palladijanske arhitekture. Slika Posljednja večera u svetištu pripisuje se Stefanu Celestiju (XVII. st.); mramorni kipovi na gl. oltaru kvalitetan su barokni rad venec. kipara Francesca Bonazze iz 1725; vrijedan je rezbarski rad barokni naslonjač (XVIII. st.); slike na stropu izveo je krajem XVIII. st. neoklasicist Giuseppe Bernardino Bisson; orgulje su rad Gaetana Callida (Venecija, XVIII/XIX. st.). Među srebrnom opremom crkve ističu se pozlaćeni pokretni oltarić s reljefima Raspeća i svetaca (gornjotal. rad iz druge pol. XIV. st.), procesijski križ iz XIV. st. s ukrasom na dršci iz XV. st., kalež s ukrasom u emajlu (XV. st.), pacifikal (1606), relikvijar (XVII. st.) i svijećnjaci (iz 1714. i 1739). – U Motovunu djeluje Likovna galerija s fundusom djela suvremenih

LIT.: A. Mohorovičić, Prikaz i osnovna analiza nekih istaknutih urbanističkih i arhitektonskih objekata na području sjeverozapadne Istre, Bulletin JAZU, 1954, 5–6. – M. Perišić, Djela obrađenog metala u sakralnim objektima Istre, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 1981, 4–5. – Horvat–Matejčić–Prijatelj, Barok. – J. Meder, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992.

MOVRIN, Zlatko, fotograf (Bosanski Brod, 1. XII. 1920 – Zagreb, 22. I. 1981). Fotografijom se bavi od 1950. Začetnik je tzv. industrijske fotografije; snimao je strojeve s namjerom da u odabranom motivu otkrije estetsku dimenziju. Samostalnu izložbu »Svjetlo i čelik« priredio je u Zagrebu 1955.

ulazu u jezgru naselja nalazi se vanjski gradski trg na kojemu se sastaju ulice predgrađa; sa S strane prilaz trgu brani renesansni bastion s gradskim vratima (1539−47); na monumentalnome pročelju bivše gradske palače očuvane su romaničke bifore (XIII. st.); gradska loža (XVII. st.), otvorena s triju strana, smještena je poput vidikovca na platou jedne bivše obrambene kule. Na gl. trgu, u središtu naselja, nalazi se romaničko-gotička zvonik-kula s nazubljenim prsobranom na vrhu (XIII/XIV. st.) i renesansna palača – kaštel, s pregradnjama iz XVI−XIX. st. Ispod cijeloga

Novo razdoblje u razvoju mozaika počinje upotrebom rezanih kockica. Materijal i dalje ostaje prirodni kamen, posebno mramor zbog lake obrade i punine boje. U ← III. st. nastaju poznati mozaički centri, a javljaju se i prva imena majstora poput Sososa u Pergamu, Hephaistona i Asklepiadesa iz Fenicije. U istomu se razdoblju pojavljuju i dvije različite mozaičke tehnike: Opus tessellatum i opus vermiculatum. Vermiculatum je rađen od sitnih kockica međusobno čvrsto spojenih. U toj su se tehnici često izrađivale slike-amblemi koji su se ugrađivali u ornamentalni okvir od tessellatuma. Tessellatum je izveden od kockica nejednake veličine i formata tako da je podloga često vidljiva.

U kasnorepublikansko doba druge pol. ← II. st. prenosi se umjetnost mozaika u Rim. Za razliku od grčko-helenističkih mozaika, rimski je m. potčinjen prostoru. Uokviren bordurom koja ga odvaja od zida, dobiva karakter prostirača, a figuralni prizori, premda plastično oblikovani, uklopljeni u stroge geometrijske sheme kompozicije gube iluzionistički dojam. Stoga se podne slike » Aleksandrova bitka« u Napulju ili prikaz » nepometena poda« smatraju kopijama grčkih izvornika.

Tijekom I. st. prevladava novi monokromni stil koji vrhunac doživljava u II. st. a ograničen je uglavnom na Italiju. U II. i III. st. ponovno se veća važnost pridaje boji i velikoj figuralnoj kompoziciji koja se umeće u složeni sustav kružnica, kvadrata i poligona. Od III. st. nastaju pretežno zidni mozaici ali i podni mozaik ostaje sve do VI. st. čest umjetnički izraz. Najbolji su primjeri iz toga razdoblja mozaici Teodorove bazilike u Aquileji iz 320. i mozaici Velike palače u Carigradu iz V. i VI. st. Poslije 313. uz poganske teme pojavljuju se starozavjetni biblijski motivi odliku-